

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Évesre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 50 »
 Hal-ben az. noz. ártva:
 Évesre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Évesre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 19.

Autonomiai kongresszus.

Ami után a magyar katolikusok három évtized óta sóvárognak, küzdenek, a katolikus autonómiához ma egy nagy lépéssel közelebb jutottunk: a hivatalos lap mai száma u. i. közli az apostoli királynak, a magyar kath. egyház főkegyurának magas elhatározását, melynek erejénél fogva elrendeli az autonomiai kongresszusnak féléven belül való összehívását.

A nagy érdekű okirat, mely arra van hivatva, hogy a magyarországi katolikus egyház életében új, reménylünk áldásosabb, korszakknak legyen kiinduló pontja, egész terjedelmében a következő:

Vallás- és közoktatásügyi miniszterem előterjesztésére az 1870. évi október hó 20-ára egybehívott kongresszust befejezettek nyilvánítva, megengedem, hogy a magyarországi katolikus egyház önkormányzatának szervezésére jelen elhatározásom keltétől számított hat hónapon belül, új kongresszus hívásuk egybe.

A kongresszus egybehívásának módjára és munkálkodására nézve az 1895. évi november hó 29-én kelt elhatározásomban foglaltak veendő irányadók; egyben felhatalmazom a bibornok hercegprimást, hogy most említett elhatározásom keretei közt a kongresszus egybehívása és vezetése tekintetében a szükségeseket eszközölje; végre utasítom Önt, hogy ezen elhatározásomról

a bibornok hercegprimást haladéktalanul értesítse.

Kelt Bécsben, 1897. évi május hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Dr. Wlassics Gyula s. k.

Ismételten kifejtettük már e helyen, érzi azt különben minden katolikus, hogy mennyire szükségük van a magyarországi katolikusoknak az önkormányzati szervezetre.

Mikor az 1848-iki törvényhozás kimondotta a vallások közötti egyenlőséget, a magyar püspöki kar rögtön belátta, hogy mi lesz ennek a következménye a hazai kath. egyházra. És azért memorandumot terjesztettek a kormány elé, amelyben kifejtették, hogy a megváltozott viszonyok között szükségesnek tartják a kath. autonomia megalakítását. Kossuth, a felelős miniszterium elnöke, elkésettnek mondotta a kath. püspöki kar memorandumát, de ez nem akadályozta őt abban, hogy elfogadja a görög keleti főpapoknak hasonló irányu előterjesztését.

Az alkotmány visszaállításával ismét megindultak a mozgalmak a kath. autonomia létesítése iránt. Belátták, mily ferde helyzet az, hogy a katolikusok által évszázadokon át létesített intézeteket mások igazgassák, az ő alapítványaik felett idegenek rendelkezzenek s hogy az apostoli király főkegyuri jogait miniszterek gyakorolják, akik más vallásuak is lehetnek alkotmányunk értelmében.

Az 1868-ban megindult mozgalom nem vezetett sikerhez. A kongresszus összeült ugyan, el is készítette az autonomia ter-

vezetét, Simor János, Magyarország boldog emlékü hercegprimása át is nyújtotta azt legfelsőbb megerősítés végett a felségnek, — de a megerősítés elmaradt.

Azóta egyes lelkes kath. férfiak sürgették ugyan az autonómiát, de Tisza Kálmán miniszterelnöksége idejében hallani sem akartak a kormányférfiak az autonómiáról. A protestánsok jól érezték magukat a katolikusok segítségével kiküzdött autonomia erős sánczai mögött, vallásukhoz való ragaszkodásuk megerősödött, jogaikat makacsul védték a kormány ellen s autonómiájuk segítségével sikerre vezetett ellentállásuk. A liberális párt vezetői féltek, hogy ilyen eredményeket fog szülni az autonomia a katolikusoknál is.

Az egyházpolitikai küzdelmek idején még jobban éreztük az autonomia hiányát s a létesítése után való vágy és törekvés oly elementáris erővel tört ki, hogy a legnagyobb liberálisok is az autonomia sürgetői közé állottak. Sőt akárhány helyen ez volt a családok, melylyel a katolikusokat a liberális reformok támogatására megnyerni iparkodtak.

Az egyházpolitikai reformok által gyökeresen megváltozott viszonyok még szükségesebbé tették a kath. autonómiát. Wlassics miniszterelnök a mind hangosabban nyilvánuló kívánságnak és közóhajnak eleget teendő mindjárt miniszterkedése elején megígérte, hogy megteszi a kezdeményező lépéseket.

Ma már eljutottunk annyira, hogy a felség kiadta a rendeletet a kongresszus összehívására. A legsürgösebb teendő most

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Az élet utai.

Írta: Jobb Hugó.

— Uram! Ön lehangolt. Talán rossz hírek érkeztek hazájából: vagy családja. . .

Nem — felelé az amerikai — nincs családom; üzletemmel pedig felhagytam.

— Bocsássa meg tolokodásomat; azon őszinteségből fakad, melylyel ön iránt viseltetem. Egy hónapja, hogy megismerkedtünk. Az ön előzékenysége, ismeretei, élettapasztalatai egészen megnyertek. Engedje meg, hogy ezek alapján bizalmát remélhessem, — mondá behizelgő hangon a fiatal ember.

— Nem tagadom — válaszolt az amerikai — ismeretsége jótétemény reám nézve. Ismeretlen vagyok e nagy városban. Hogy meggyőződjék, mily sokra becsülöm önt, tekintünk el a köztünk levő körülömbégtől; engedje meg, hogy barátomnak nevezhessem.

— Uraságod tehát méltónak tart barátságára; azért egy kérdést fogok megkoczkáztatni. Nem a kíváncsiság, hanem a barátság szól belőlem.

— Nos? szólt az amerikai kissé meglepetve.

— Egy hét óta tapasztalom már, hogy nyomott kedélyhangulatban van. Miután sem családi, sem üzleti ügyek nem bántják, azt kell feltételeznem, hogy vagy egy régen tör-

tént csapás nehezedik szívvilágára, — s ez esetben nem akarok a titok mélyére hatolni; — vagy a körülmények véletlen alakulása folytán pillanatnyi pénzzavarban van, a mi itt idegen földön kétszeresen kellemetlen helyzetbe sodorná. Ha igen, úgy vegye igénybe szolgáltat-készségemet. Hála Istennek! meglehetősen vagyok fölött rendelkezem.

— Fiatal barátom! Eddig csak azt tudja felőlem, hogy nevem Darwin és amerikai vagyok, magánviszonyaimba nincs beavatva. Tehát vakon ajándékoz meg bizalmával. Ez nem praktikus eljárás.

— Az ön férfias jelleme és korrekt nézetei arra engednek következtetni, hogy barátom uram a megtestesült becsületesség.

Darwin látható meghatottsággal nyújtott kezét a fiatal hivatalnoknak.

— Köszönöm szíves szavait, melyek ismét alkalmat nyújtottak arra, hogy szívembe pillant-hassak. Adja az ég, hogy a mai világ sohase éljen vissza ez őszinteségével. Én sokszor, sokszor győződtem meg életembe arról, hogy az emberek tulnyomó részének tetteit a mohó önzés vezeti. Különben nem untatom tapasztalataimmal. Csak azt akarom kijelenteni, hogy lehangoltságomat nem a pénzzavar okozza. Isten megjutalmazta munkásságomat. Az újvilágban pár milliót szereztem; biztos helyen kamatoznak. Sőt e város előkelő banküzleteiben korlátlan hitel van.

— Ezer bocsánat. . . nem is sejtettem dadogta a hivatalnok.

— Kérem! Tévedése csak megerősített azon hitemben, hogy a mai világban is találkozik még nemes jellem. Bizalmát hasonló őszinteséggel fogom viszonzni. Hallja tehát komorságom okát.

— Ha, érdeklődésemet nem fogja tolokodó kíváncsiságra magyarázni, kérem, tárja föl előttem titkát, Kettőn találunk esetleg gyógyírt.

— Meg fogja lepni azon körülmény, hogy én nem amerikai, hanem magyar vagyok. Huszonöt éves koromban menekültem kelt. . .

— De kiejtése?

— Huszonöt évig éltem az egyesült-államokban mindég angolul beszéltem. Ezt a nyelvet már gyermek koromban sajátítottam el, anyám ugyanis angol nő volt.

— De neve sem magyar!

— Darwin, anyám családi neve. Amerikában ezt használtam.

— És szükséges volt?

— Csak azért, mert vezetéknevemet nem tudták kimondani.

— Mi kényszerítette menekülésre?

Darwin — ezt a nevet fogjuk megtartani — fájdalommal mosolygott.

— A negyvennyolcas évek zűrzavara engem is magával sodort, fiatalos lelkesedésemben nem vettem észre, hogy leléptünk a törvényes utról. A szabadságharc lezajlása után elfogtak, halálra ítélték. A fogságból megszöktem és Amerikába vitorláztam. Isten segítségének és szorgalmamnak köszönhettem, hogy

az, hogy megbízható katolikus embereket küldjünk a kongresszusba, nehogy a liberális szellem megrontsa az autonómia szervezetét s megbénítsa annak jövőendő áldásos működését.

Adja Isten, hogy az a kongresszus, amely a felség-kézirat alapján fog összeülni, örvendetes forduló pont legyen a magyar kath. egyház életében!

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 19.

A képviselőház mai ülése délelőtt 11 órákor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gr., Lakatos Miklós és Lázár Árpád.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Erdélyi Sándor, Perczel Dezső.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök bemutatja Bauer Antal, az ugodi kerületben megválasztott képviselő megbízó levelét. Bemutatja továbbá a tolnai bíróság és ügyészség kérvényét a millenniumi évnek nyugdíjukba háromszorosan leendő beszámítása iránt.

Következik a napirend:

Az esküdtbírókokról

szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Visontay Soma: Beszél az esküdtke be-
választásának a törvényjavaslatban foglalt mó-
dozatairól s azokat helyteleneknek tartja. Két-
féle kvalifikációt ismer a javaslat az esküdt-
képességhez, a vagyoni és értelmi kvalifikációt,
a vagyoni kvalifikációt azonban nagyon mag-
gasnak tartja. Helyteleníti, hogy az életkor
tekintetében nem követel sokat a javaslat;
míg ugyanis Német-, Franciaországban, sőt Bel-
giumban is 32 éves korában lehet valaki
esküdt, addig a javaslat nálunk 26 esztendő
állapít meg. A javaslatnak az az intenciója,
hogy az esküdtzéki intézmény tisztán igazság-
ügyi intézmény legyen. Ez a fölfogás éppen
olyan téves, mint az, ha tisztán politikai intéz-
ménynek akarják tenni az esküdtzékeket. Felti
az esküdtzékeket, hogy nem lehetnek függet-
lenek, mert hiszen a köztisztviselők is lehetnek
esküdtke, akiket pedig mindig presszionálni
lehet. Elismeri, hogy a jelen törvényjavaslat

már nagy haladást jelent ahhoz képest, amelyet a miniszter eleinte tervezett, de azért ennek is temérdek a hiánya. Beszél arról s példákkal bizonyítja, hogy igazságszolgáltatásunkra milyen nyomást lehet felülről gyakorolni, ha a miniszter akarja. A kir. ügyész sokszor elejti a vádat még a tárgyalás közben is, ha felsőbb helyről utasítást kap. Ahol ilyen nízus uralkodik — ugymond — ott nagy könnyelműség még az esküdtzéki intézményt is úgy alkotni meg, hogy az hozzáférhető legyen. (Ugy van, ugy van baloldalon). Kijelenti, hogy a javaslatot általánosságban elfogadja.

Erdély Sándor igazságügyminiszter vázolni akarja azokat az elveket, amelyek őt a javaslat megalkotásánál vezérelték. Ő pártatlan független igazságszolgáltatást óhajt teremteni, mert csak ez nevelheti a polgároknak az igazság és a jogérzetet. A teljes biztosságot ebben a tekintetben el nem érhetjük, de igyekeznünk megalkotni azt, ami legjobb.

Közbeszólások: Hát miért nem csinálja?

Erdély Sándor: Méltóztassék figyelemmel meghallgatni, hogy elveimet nyugodtan kifejthessem. Az esküdtbírókat feltétlenül szükségesnek tartja, mert ennek itélete, mint népi-
itélet nagy kihatással van a népre. Nagy körültekintéssel kell azonban lennünk az iránt, hogy az esküdtzékekhez milyen ügyek utasítsanak. Az esküdtbírók tagjainak külsőleg komolyaknak, méltóságjelteseknek, belsőleg pedig lehetőleg tartalmasoknak kell lenni. Ezek az elvek vezérelték őt a javaslat megalkotásánál s a felállított cenzus nélkül olyan tagok kerülhetnének az esküdtke közé, akik az intézmény méltóságát veszélyeztetnék. (Ellentmondások balról. Zaj.)

Elnök kérem a képviselő urakat, legyenek csendesebben.

Erdély Sándor kijelenti ezután, hogy az esküdtzéki intézményt gunynak, nevetségnek kitenni nem akarta. Vitatkozik Marsovszkyval, aki tegnap azt mondta, hogy nem hive az esküdtzéki intézménynek. Hát Marsovszky ur fölfogásához sokkal közelebb áll az esküdtke kinevezése... (Nagy zaj, ellentmondások balról.) A jól megalkotott kiválasztó bizottság teljes garanciát nyújt minden visszaélés ellen. A sorsra bízni a bíróság megalkotását nem lehet. (Ellentmondások balról. Helyeslés jobbról.)

Elnök: Tisztelt képviselő urak, ebből már konverzáció lesz!

Erdély Sándor: Helyes igazságügyi intézményt akart nyújtani bírói szeretettel. Ajánlja a javaslatnak ezt a részét elfogadásra. Ezután azt fejtegeti, hogy minden törvényszék területére nem lehet esküdtzéket felállítani, mert

ez az esküdtképes polgárokra nagy terheket róna. Kéri a képviselőket, hogy akik módosításokat akarnak benyújtani, közöljék azt vele előre, hogy jól megfontolhassa azokat. Végül még Visontaynak azt az állítását czáfolja, hogy az igazságügyminiszteriumban egy osztály volna, amely az ügyészeknek szuggerálja a politikai büntettek megindítását. Ez nem áll, mert az ügyész mindig a saját intenciója szerint intézkedik. Csak az a cél vezérelte, hogy a polgárok az igazságot és a jogszabadságot megtalálják. (Általános helyeslés). Végül kéri a javaslat elfogadását.

Visontay Soma kéri a minisztert, adjon alkalmat neki annak bebizonyítására, hogy a miniszteriumból garmadaszámra viszik a megindítandó büneseteket a főügyészséghez s ő ezt az állítását bebizonyítja.

Erdély Sándor: A miniszternek meg kell lenni annak a tekintélyének, hogy elhagyják neki, amit mondott s ezen a téren Visontayval nem vitatkozik. (Nagy zaj balról.)

Gróf Batthyányi Tivadar: A miniszternek, mint gavallérnak állítását el kell hinni.

Felkiáltások: Visontay is az!

Gróf Batthyányi Tivadar: Czáfolja azt a véleményt, mintha Fiume törvényhozói jogokat akarna gyakorolni s végül kijelenti, hogy a javaslatot általánosságban elfogadja.

Elnök az ülést öt percire felfüggeszti.

Szünet után: Ragályi Lajos: A parlament tekintélye megkívánja, hogy a képviselők egymás szavahihetőségében ne kételkedjenek. Ma itt olyan dolgok történtek, amelyek mélyen sértik a parlament tekintélyét. Egy képviselőnek, ha mindjárt miniszter is, nincs joga képviselőtársai szavainak valóságában kételkedni. Ennek az eljárásnak nem az ellenzék az oka, hanem a kormány. Felhossa a Blaskovich-féle esetet, amikor Vészi József kénytelen volt a miniszterelnök szavait megkorrigálni. Rátér ezután az esküdtbírókokról szóló törvényjavaslatra. A legkiválóbb intézmény is elveszíti jóságát, ha szervezete nem jó. Az esküdtzéki intézmény nem tudott nálunk nagy rokonszenvet kelteni. A miniszter most az eddigi politikai intézményből a javaslattal jogi intézményt akar létesíteni; ámde ezt úgy csinálta meg, hogy az önálló és független gondolkodású polgárokat minél jobban vexálhassa vele. Fejtegeti, hogy a javaslat milyen rosszul volt megalkotva, annyira, hogy a miniszter maga is jónak látta visszavonni a 35-ik paragrafust. Ha a javaslatot eredeti szövegében elfogadták volna, az esküdtzéki intézmény kiterjesztése mellett elvették volna a sajtónak azt a szabadságát, amelyet ma élvez. A miniszter ur a javaslat szerint a jogszolgáltatást alárendelte volna a

a létért való küzdelem hullámai nem nyeltek el, sőt szép pénzt gyűjthettem.

— Büszke lehet!

— E büszkeség nem enyhíti, azon fájdalmat, mely már évek során rágódik szivemen.

— Ha Amerika önnek csak házat adott, s nem hazát, mi sem akadályozhatja abban, hogy hazánkban visszatérjen s itt üsse fel sátorát.

— Nemcsak a hazaszeretet hozott vissza. Itthon hagytam szerencsétlen Annámat... Mikor már biztosítottam magamnak az Amerikában való megélhetést, sokszor irtam neki, kövessen. Leveleimre nem válaszolt. Ismerőseimhez fordultam. Csak annyit tudtak, hogy nóm és leányom eltűntek, nem tudni hová? Személyesen is kerestem őket, de hasztalan. Mostani utam célja is az, hogy utánnok tudakozódjam. Ha nem találom rájuk, — nem tudom, mitévő leszek. Az élet már nem nyújt örömet, csak fagyos ködöket, az arany csendése már nem izzgatja szivemet, hidegen hagy. Még az a gondolat sem vigasztal, hogy vagyonomat hazafias és jótékony célokra fogom hagyományozni. Mert a nagylelkű adomány érzetében az a fájó gondolat vegyül, hátha nóm és gyermekem nyomorral küzdenek, s nem tudom inség okozta könnyeiket felszáritani.

— Nincs kizárva, hogy neje követte őnt, de útközben meghalt. Leánya jó szívű emberek kezeibe kerülhetett; valaki örökbe fogadhatta. Nehéz lesz, rájuk találni... Fordult-e már a rendőrséghez.

— Évekkel ezelőtt.

— A mostani főkapitány kebelbarátom. Ha óhajtja, ezer örömmel kísérem hozzá, ő mindent meg fog tenni, hogy valami nyomra jussunk.

— Én már letettem a viszontlátás minden reményéről. De ha megengedi, igénybe veszem szivességét. Mikor tehetem tiszteletemet? Nem akarom barátomat gátolni abban, hogy hivatalos teendőit végezze.

(A fiatal ember ugyanis miniszteri titkár volt.)

— Vasárnap délelőtt szivesen látom.

— Nagyon örülök, hogy barátom megtisztelt látogatásával. Utolsó találkozásunk óta boldog vagyok.

— Nem értem!

— Barátom! Szeretek egy ártatlan, szende leányt. Szegény varrónő ugyan, de angyal.

— Nem lesz ártalmára az ön haladásának, ha egy szegény leányt emel magához?

— Inkább visszavonulok a politikai pályától, csak őt mondhatnám magaménak. Atyám szép birtokot hagyott rám, megélünk.

— Kifejezhetem-e a boldog jegyesnek szerencsekívánataimat?

— Uram! korán lesz; nagy baj van. A leány ugyanis nem tud vonzalmamról. Sógornőm vele dolgozott; ott láttam s beszéltem vele. Szerénysége meglepett. Tudakozódtam utána. Sógornőm elmondotta, hogy a leányra korán szakadtak az árvaság évei. Egy öreg

házaspár magához vette, neveltette. Tizenhat éves koráig az ő gondjaik alatt állt. Ekkor meghalt az öreg ur; vagyont nem hagyott. Az asszonyt és fogadott leányt a nyomor fenyegette. A leány egy grófnőhöz került társalkodónőnek, fizetéséből eltartotta az özvegyet. Boldog volt annyiban, hogy jötevéjének hálaival fizethetett. Másrésztől nem rózsás az élete, mert a grófnő beteges szeszélyei elkeserítették. De ő türt, hogy az özvegyen segíthessen. Nem sokáig kellett tőrne, mert az anyóka egy év után követte a sirban nyugvó férjét. Azért ott hagyta állását, varrógépet vett, s elköltözött a grófnőnek dolgozni. Ez élettörténete.

— Fiatal barátom! önből a pillanatnyi fellebbadás, talán-talán a szenvedély beszél. Ismerem jellemét, nem kételkedem szándékának tisztaságában. Ép ezért fogadjon el egy tanácsot. Törekedjék arra, hogy a leányt közelebről megismerje.

— Ismerem! Ártatlanság, szendesség ül szeméibe; tisztaság ömlik el egész valóján. Nem esalatkozhatom benne; egy titkos érzés biztosít erről. Barátom nagy hálaára kötelezne, ha nevemben megkérné kezét.

— Én-e? Hamarabb érne célra, ha személyesen tenné. Én mint afféle üzletember, nem igen foglalkoztam ily gyengéd szívügyekkel, s azért attól tartok, hogy kissé ridegen találkoznék megbeszélésomban.

Nem, nem! fontos okból kérem barátom közbenjárását.

Személyesen azért nem akarok fellépni

pártpolitikának, azaz jobban mondva, a miniszterelnök korlátlan akaratának. (Igaz, úgy van a baloldalon.) Pedig az esküdtzéki intézménynek jósága ki van próbálva az egész művelt világ előtt. Magyarországon meg van az az elem, amelyre az esküdtzéki intézmény teljes jó lélekkel rábízható. Fejtegeti, hogy a sorsolást nem tartja az esküdttek kiválasztási módjai közül a legjobbnak, mert sok esküdt kerülne be az esküdtzékbe, aki nem képes felfogni ez intézmény nagy fontosságát. A szelekció elvét tartja leghelyesebbnek, mert az intelligencia túlsúlyát biztosítani kell az esküdtzékben. Kijelenti, hogy a javaslatot általánosságban elfogadja.

Elnök kéri, hogy holnap az ülés egy óráig tartson, mert tisztelegni akar a főhercegnél.

A nagylétai vallásháborítás.

Marjay Péter Hosszu-Pályi képviselője a következő interpellációt terjesztette elő:

Van-e tudomásuk az igen t. bel- és igazságügyminiszter uraknak, Biharmegye Nagyléta községében a gör. kath. román egyház kebelében május hó elején izgatás folytán történt zavargásról, melynek következtében a lelkész hivatalos szobájából kirekesztették, a templom kulcsát átvevén, a templomot a pap előtt bezárták, az istentisztelettartást két egész héten át megakadályozták s ezzel vallássérelmi botrányt követtek el?

Ha van tudomásuk, van-e szándékuk hivatali hatalmuk egész súlyával oda hatni, hogy a legszigorubb vizsgálat folytán a botrány okozói, a lázítás rendezői kideríttessenek, az elkövetett hivatali jogsértés, vallás elleni sérelem és isteni tisztelet szabad gyakorlásának megakadályozása büntény és a bűn nagyságához mért szigorúsággal megbüntettessenek?

Elnök: Az interpelláció közöltetni fog a miniszterelnökkel.

Műkő vagy aszfalt?

— A főmérnök előterjesztése. —

Ez utóbbi években a hányszor csak egyik-másik nagyobb utcánk rendezése napirendre került a város törvényhatóságában, erősebb vita fejlődött ki a felett, hogy a gyalogjárdát a Ländler-Hanzlian-féle műkövel, vagyis cemenetzbe burkolt téglával, avagy nagyobb városok példájára aszfalt burkolattal építsük-e ki.

A legutóbbi közgyűlésen nemcsak az aszfalt járdák mellett nyilatkozott a törvényhatóság, de megbizta a főmérnököt a törvényható-

ság, hogy mutassa ki, mennyibe kerülne a vasutól a Párispatakig terjedő uttest (kocsi ut) aszfalt-makadammal leendő kiburkolása.

B u s c h Dávid városi főmérnök már elkészítette előterjesztését s abban nem arra terjeszkedett ki; hogy egyszerűen egy négyszög métert vegyen alapul s úgy hasonlítsa össze az aszfalt és műkő árát, továbbá a kockakő és aszfalt makadam négyszög méterje közötti árkülönbséget, hanem felöleli a kérdéses utvonalak egész rendezését és így teszi meg hozzávetőleges számítását a különböző burkolat anyagok neme szerint.

Előterjesztésből kiténik, hogy inkább a kocka-kő és műkő mellett foglal állást, mint az aszfalt és aszfalt-makadam mellett.

Mindjárt az előterjesztés elején kijelenti, hogy az aszfalt burkolásoknál az eddigi árakat vette alapul az engedmény levonásával; de mivel a magyarországi aszfalt gyárak részvénytársaságai egyesültek, s így nincs konkurencia, valószínűleg az aszfalt munka drágább lesz.

Ezután áttér a részletekre.

A vasúthoz vezető kocsi utat a Párispataktól a Muzeumutig — nézete szerint — nem lehet közbiztonsági szempontból aszfalt makadammal burkolni, mivel a Muzeum-utól a honvédségi irodáig (Markovits-féle ház) nagyon lejtős az ut. Akként találja megoldhatónak a kérdést, hogy a Muzeum-utól a honvédirodáig kocka kővel, innét a Párispatakig pedig aszfalt-makadammal lehetne a kocsi utat 6 méter szélességben burkolni. A két oldalon futó sávok köröskővel lennének burkolva, s ez által a vízvezetési és gázcsövek esetleges felbontása, javítása könnyebb.

A makadam két szélét gránit kockakővel czik-czak alakban javasolja szegélyezni, hogy ne kopjon ki oly veszélyes mélyedés, mint most a gránit szélén.

Fejtegeti különben a főmérnök, hogy az aszfalt makadam nem jó; Széna-utcán 3 év után át kellett dolgozni. Arad nyújthat erre nézve bővebb felvilágosítást.

Egy igen fontos körülményre hívja fel a főmérnök a tanács figyelmét. A vasúthoz vezető ut gyalogjárójának műkövel való készítésére a múltkor előterjesztett költségvetésében tévedésből csak az ut egyik oldalának köve-

zését számította fel s így 14,635 koronával magasabb összegbe kerül a gyalogjárda, mint a múltkori költségvetésben szerepel.

Ezek után összehasonlító költségvetést ad a főmérnök, hogy a vasúthoz vezető ut és Kert-utca mily összegbe kerülnének műkövel vagy aszfalttal, továbbá makadammal vagy kockakővel.

Kert-utca, átjárókkal, a kocsiuton köröskővel s a járdák műkövel 11,188 koronába, ugyanez a járda aszfalttal építése esetén 11,405 koronába kerülne.

A vasúthoz vezető ut a Páris pataktól végig a szekér ut kockakővel, a járdák műkövel 129,328 koronába; — a szekérut részben kockakővel, részben makadammal s a gyalogjárók aszfalttal építve 118,145 koronába kerülne.

Kert-utcán az aszfalt járdával való rendezés 217 koronával drágább, mintha műkövel készülné. — A vasúthoz vezető ut ellenben 11,183 koronával olcsóbban kiépíthető az aszfalt járdákkal, mint műkövekkel.

A Hunyady-malom eladása.

— A részvénytársaság felszámol. —

A Hunyady gőzmalom részvénytársaság Nagyvárad e nagy ipartelepe nagy küzdelmek után csak oda jutott, hogy felszámolnak s a malom telepek idegen kézbe kerülnek. A vállalatot nem bírta megmenteni az igazgatóság, az új részvény-kibocsátással sem. Egy idő óta belátták, hogy semmiképpen sem bírják a vállalatot fenntartani, s az egyetlen mód az ipartelepek értékesítése.

Szó volt róla, hogy három nagyváradai pénzintézet vegye meg az ipartelepeket s kellő tőkével folytathassa az üzemet; azonban ez a vétel nem sikerült. Utóbb a budapesti »Viktória« gőzmalom társasággal léptek érintkezésbe s a Hunyady malom képviselőjében dr. R a d ó Ignác és C s a n a k Jenő igazgatósági tagok fent jártak Budapesten s a Viktória társasággal egyezkedtek. Mint értesülünk, a két kiküldött sikerrel járt el a fővárosban, amennyiben az eladás sikerült. A vételár összegét nem tudjuk biztosan, de 300,000 frtot emlegetnek, a mely összegért mind három telep az összes felszereléssel együtt a Viktória tulajdonába megy át.

A részvénytársaság pedig felszámol. Az összes 700,000 frtról kibocsátott részvények (a 2-ik kibocsátás egy része nem lett befizetve) mind értéktelenné válnak. Daczára ez óriási veszteségnek, mégis csak ez az egyetlen mód, melylyel a részvénytársaság élhet. A malom 3 telepe közül csak egyiknek is élete üzem forgó tők nélkül nem volt egyéb kilátásnál s bármily vezetés mellett sem lehetett új életet önteni a haldokló vállalatba.

A megye gazdaközönségére, Nagyvárad munkás viszonyaira s a város közpénztárára már évek óta súlyos teherként nehezedik a malmok válságos helyzete és igen kívánatos, nem, ennél több, égető fontossággal bir közviszonyainkra a kétes állapotok megszüntetése malomiparunk fellendülése.

A Hunyady malom részvénytársaság igazgatósága május hó 30-ára, vasárnapra közgyűlést hívott össze, a melyben bejelenti az igazgatóság a malmok eladására vonatkozó tárgyalások eredményét s javaslatát a telepek értékesítésére, továbbá indítványozni fogja a sok küzdelmen keresztül ment részvénytársaság felszámolását.

A közgyűlés érdekesnek ígérkezik.

kérőként, mert a leány tagadó választ adhat, akkor ő is, én is kellemetlen helyzetbe sodortatnánk. Ettől akarom a leányt megkímélni.

— Nem bánom no! Ha tetszik, azonnal indulhatunk.

— Elkísérem. A leány a második utcában lakik.

— Öcsém meg tartózkodjék a közelben. Ha szerencsével járok, kéznél lesz.

Darvin kopogtatott, választ nem kapván, belépett. A leányt nem találta a szobában. Az asztalon egy ima könyv volt, mely magára vonta Darwin figyelmét. Kopott bárszony fedelére egy kereszt volt himezve, melyet nefelejtsek vettek körül.

Lázasan kinyitja a könyvet . . . Szeme káprázott, ajkai remegtek, testén hideg borzongás futott végig, vére agyába szökött, homlokára izadtság ült ki, keble zihált visszatántorult, s egy székbe vetette magát.

A leány belépett. Egyszerűen, tisztán volt öltözve. Alkalmasint templomba készült. Az idegen láttára összereszt.

— Mit jelentsen az ön jelenléte? mondá szigoruan.

Klaeskö, miniszteri titkár ur megbízásából . . .

— Nem tudom, minő megbízatást adhattott önnek Klaeskö ur! . . . De mi baja? . . . rosszul van?

Darvin reszkető jobbajával a könyvre mutatott s akadozó hangon kérdé:

— Hogy jutott e könyvhöz?

— Anyámtól kaptam.

— S a név, mely az első lapon olvasható

— Szegény jó anyám családi neve . . .

Nem folytathatta tovább. Darwin arca öröme gyult s tárt karokkal sietett a leány ölelésére.

— Hála neked Mindenható! hogy visszaadtad leányomat. Jöjj keblemre édesem, én atyád, tulboldog atyád vagyok.

A leány szemeiben örömkönnyek csillogtak, tak. A váratlan boldogság siró-nevető hangján kérdé:

— Minő jó szellem vezette ide?

— A szeretet édes lányom, az a szeretet, melyre Klaeskö szívét gyujtottad.

— Én?!

— Igen. Azért jöttem, hogy kezedet megkérjem: s az ő választottjában megtaláltam, elveszettnek vélt leányomat. Milyen hirt vigyen neki atyád? Szereted?

A leány atya kebelére hajtá szép fejét s alig hallhatóan suttogá:

— Már régen!

A miniszteri titkár megunt a hosszas várakozást. Valami titkos sejtelen üzte-hajszolta szerelmese lakására. Belép, ott látja az ölelkezőket. A nem várt látványt megmagyarázták Darwin gyengéd és ünnepélyes szavai.

— Áldja velünk együtt a gondviselést. Megtaláltam leányomat, ki örömmel nyujtja önnek kezét a kötendő frigyre.

iparozzikkék, melyekkel valósággal elárasztják az országot, német feliratokkal és használati utasításokkal ellátva kerülnek a magyar fogyasztóközönség kezei közé, mely a hazai ipar rovására a külföldi gyárosokat is haszonhoz juttatja, ha nem kénytelen a német Génius elött térdet hajtani. A legkomikusabb a dologban az, hogy a fogyasztóközönség 80%-ja meg sem sérti a német téjékoztatást és úgy kell azt nagy nehezen lefordíttatnia, hogy hasznát lássa a pénzének. Így áll a dolog egy mostanában nagyon elterjedt fogtiszító szerrel. »Kaldont«-tal, melynek óriási kelendőse van s a kétségkívül dúsgazdag gyáros még annyi előzékenységgel sincs magyar közönsége iránt, hogy az ország nyelvén nyomasson hozzá, használati utasítást. Ez a bécsi ur tehát eléri azt a kettős célt, hogy germanizál is, és meg is feji a magyar közönséget. Igazán non plus oltrája a kereskedői élelmességnek! Reméljük azonban, hogy a közönség türelmének is van határa, s ha a német cég nem respektálja igényeit, elfordul tőle és nem pártolja filléréivel vállalatát. Csak azt szokjuk meg valahára, hogy minden vásárolt portékához kérjünk magyar használati utasítást!

* A szerencse mosolyog mindazok felé, akik a május 18-ikán megjelent Az »Oszály-Sorsjáték« cz. lapra előfizetnek. Ez a lap éppen időszerűen jelenik meg abból az alkalmából, hogy a szabadalmazott m. kir. osztálysorsjáték ma-holnap már a nagy közönséget foglalkoztatni fogja. Tudvalevő, hogy a kis lottót a törvényhozás eltörölte és helyébe az osztálysorsjáték lép életbe, mely minden kétséget kizárólag Magyarország minden intelligens emberét fogja foglalkoztatni. Az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap úgy az elárulóknak, mint a vevő közönségnek a legrészletesebb tájékoztatást nyújtja a még meglehetősen ismeretlen osztálysorsjátékra vonatkozólag s úgyzólván útmutató lesz arra nézve, hogy kell ez új sorsjáték iránt, érdeklődni. Hogy előfizetőinek módjuk legyen kezét nyújtani a szerencsének: Az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap 10 osztálysorsjegyet sorsol ki 10 előfizetője között, mely 10 előfizető az összes előfizetők közül sorsolattik ki. Ilyen formán, aki az »Oszály-Sorsjáték« cz. lapra 3 frttal egész évre előfizet, azzal a chance-szal bír, hogy eselleg nyereményt csinál. E mellett az osztálysorsjáték huzásait, melyek évenként körülbelül 60 napig tartanak, naponként közli és megküldi előfizetőinek a huzások hiteles lajstromát. A két hetenként megjelenő az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap ezenkívül közli az összes nálunk forgalomban levő sorsjegyek huzásait és ezáltal fölöslegessé teszi a sorsolási újságok járatását. Nemkülönböztetve a sorsolási tanácsadó lesz az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap összes előfizetői számára, mert a hozzá intézendő pénzügyi kérdésekre a legszakavatottabb tollak fognak behatóan válaszolni. Közölni fogja továbbá az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap a közgazdaság, pénzügy, biztosítás stb. terén fölmerülő minden újabb mozzanatot. Az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap előfizetési ára egész évre mindössze 3 frt, mely összeg az »Oszály-Sorsjáték« cz. lap kiadóhivatalához, Budapest, VI. Teréz-körút 18. szám alá küldendő.

Élve eltemetett gyermek.

— Végtaggyalás. —

Az utóbbi időkben, kezd fejlődni s mind-egyre terjed, az a vadállati büntény, — melylyel az elbukott anyák, szegényeket igyekeznek eltakarni.

A törvényszéknek minduntalan dolga akad ezekkel a szerencsétlenekkel, kik büneiket még nagyobb, még rettenetesebb büntény elkövetésével igyekeznek elpalástolni.

Tegnap is, egy ilyen ügygyel foglalkozott a törvényszék.

Bogdán Floáre ült a vádlottak padján, ki azzal a szörnyű bűnnel volt vádolva, hogy új szülött gyermekét, éjjel elevenen elásta, ez év márczius havában.

Véletlenül megtalálták a csecsemő hulláját s a gyanu Bogdán Floáre-ra esett, kit a csendőrök nyomban elfogtak és vallatni kezd-

ték. Töredelmes beismerést tett, de a tegnapi végtaggyalás alkalmával tagadni kezdte tettét, bár a beidézett tanúk megerősítették bűnösségét. Nem tudta beigazolni, hogy hova lett a gyermeke, csak sirt ha említették, — szeméből könnyeket facsart a lépteit folyton követő rossz lelkiismerete; — ez az árnyék, mely bizonyára nem egy álmatlan éjszakát okozott a bűnösnek, de nem tudta addig gyötörni e gonosz anyát, hogy magába térjen s hogy a reá mérendő büntetést nyugodtan fogadja.

A törvényszék, tekintetbe véve a számos enyhítő körülményt, mely a végtaggyalás alkalmával felmerült vádlottat, a vád és védelem meghallgatása után, gyermekölés büntetésében bűnösnek mondta ki és ezért egy évi börtönre ítélte.

Igy aztán, e bűn helyett két bünt követett el s a szegény mellé, melyet palástolni akart, oda került egy másik nagyobb szegény a börtön,

Elő ujság Nagyváradon.

— A »Telefon hirmondó« a vidéken. —

A napokban már megemlékeztünk arról a fontos kiváló jelentőségű tervről, hogy a budapesti telefon hirmondó, ez a speciális magyar találmány tulajdonosai a nagyobb vidéki városokban is el akarják vezetetni az élő ujság hálózatát s ezáltal a vidék is élvezze annak előnyeit; az opera előadásai, fővárosi hangversenyek az ország különböző pontjain hallhatók lesznek.

Mint a fővárosból értesülünk, a tervet a közel jövőben megvalósítják.

Kísérletek is történtek már ez irányban s Arad és Szeged lakói végighallgatták a Telefon Hirmondó egy egy hangversenyét. Hogy ezek a kísérletek milyen fényesen sikerültek, annak illusztrálására álljon itt a következő néhány sor, a mely a kísérletek után egy vidéki lapban jelent meg: »A kitünően sikerült próba felejthetetlen lesz az előtt a társaság előtt, a mely közel két óra hosszat állott ígérete alatt a modern találmányok legmeglepőbb és legbámulatosabbának: a Telefon Hirmondó-nak. Oly tisztán halottak az opera előadását és a hangversenyt, hogy ezzel szemben a »nil admirari« elve megszűnik. Ezt meg kellett csodálnunk.«

A kísérletek után most már bizonyos, hogy a Hirmondó, a mint Budapesten 612 kilométer hosszú vezetékén 6300 előfizetőnek igényeit tudja kiszolgálni, úgy képes lesz több — az ország nagyobb városaiba elfutó — vezetékkel kielégíteni. A kérdés technikailag megvan oldva.

Nem olyan kiesiny dolog az, ha a Budapesti kimondott szó, az itt elhangzott zene egyszerre csendül meg az ország minden részében.

Kiváló szolgálatokat tehet a Hirmondó, ha valamely téves hír demantálásáról lesz szó. Kezére járhat a hatóságoknak büntények felderítésénél, bűnösök kézrekerítésénél. A büntények részleteiről, tettesek személyleírásáról általa értesült leghamarabb a közönség és segédkezet nyújthat a rend őreinek.

Ennek segélyével egy időben és pedig — távirati utnál is sokkal gyorsabban értesülnek budapestiek és vidékiek mindarról, a mi az üzlet, a kereskedelem körébe vág, legyen az termény, érték, vagy vállalat, a melynek részvényei a budapesti, esetleg külföldi tőzsdéken jegyeztetnek.

És mennyi — előttünk eddig még ismeretlen — szórakozásban lesz része a vidékieknek ezentul.

Mindezeket az előnyöket nagy mértékben fogja észrevehetővé tenni a riadó jel. Sok kísérletezés után a Hirmondó műszaki osztályának sikerült kitalálni egy olyan jelző készüléket, a mivel a szerkesztőség figyelmeztetheti a publikumot egy egy nagyobb fontosságú eseményre, a miről épen akkor ad hírt a beszélő ujság. Szükséges volt ez azért, mert közönség nem ülhet szakadatlanul a Telefon Hirmondó kagylójánál s így talán éppen azt mulasztaná

el a naptörténetéből a mi a legfontosabb. A riadó jelet használja fel a vállalat a pontos idő jelzésére is. Reggel 9 délben 12 és este 7 órakor mindig megszólal riadójel első hangja és tizedmásod percnyi pontossággal tudatja a meteorologiai intézet által megállapított idő pontot. Ez az intézkedés elejét fogja venni annak a régi miszeriának, hogy az órák mindenütt másképp és — pontatlanul járnak.

Hasznos és szórakoztató tehát egyaránt a Telephon Hirmondó a miről — úgy hisszük — nem sokára lesz alkalma meggyőződni a vidék közönségének. És ha az országban szerte kiépül a Hirmondó hatalmas hálózata, ez ismét oly dolog lesz a melyre a külföld előtt (a hol efféle még sehol sincs) büszkén hivatkozhatunk mint rohamos haladásunk egyik erős bizonyítékára.

EGYESÜLETEK.

A nagyvárad koldusápoló egyesület közgyűlése.

Nagyvárad leghumánusabb és legrégebb egyesületeinek egyike a »Szent László koldusápoló és gyermekek menedék egyesület« tegnap délután 5 órakor tartotta rendes évi közgyűlést. A gyűlésen Winterhalter Antal apátkanonok elnöklete alatt jelen voltak:

Andrássy János, Baróthy Sándor, Dencs János, Kékus Vidor, dr. Molnár Antal, Bereczky Géza, Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula pénztárnok, Géczy Lajos és Winkler Lajos.

A gyűlést elnök megnyitván előterjesztették a számvizsgálók jelentését az egyesület múlt évi számadásairól, melyet változatlanul elfogadtak.

Azután Baróthy Sándor titkár olvasta fel az 1896. évről szóló titkári jelentést, mely szerint a lefolyt évben az egyesület 50 aggnak és gyermeknek nyújtott állandó menedéket és ápolást, kiknek ellátása fejenként egy év alatt csak 92 frtba került, mely csodás eredmény a Szent Vincze nővérek bámulatos tevékenységének és önfeláldozásának köszönhető. Nagy örömmel vették tudomásul, hogy az egyesület vagyona az ingatlanok értékén kívül meghaladja már a 84.000 frtot.

Ezután a lemondott tisztikar helyébe választásra került a sor, mely az eddigi tisztikar újból való egyhangú megválasztásával végződött. A választmányi tagok is szintén a régié maradtak, csupán az elhunyt Petrovics Ferencz kanonok helyét töltötték be, dr. Bulovszky József polgármesterrel, néhai Kanovszky Márton helyét pedig dr. Vucskics Gyulával.

A közgyűlés, mely az egyesület fenállása óta már az 54-ik volt, ezzel véget ért.

Uj kath. körök. A belügyminiszter az ocsárdi és bacs-doroszlói kath. olvasóköri, továbbá a karádi kath. iparos olvasókör alapszabályait jóváhagyta.

Uj egyesületek. A belügyminiszter a »Nagybajomi ifjuság dalárda és olvasó-kör egyesülete« és a »Csökmői polgári olvasó-kör« alapszabályait jóváhagyta.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Mariana.

— Dráma 4 felvonásban, írta José Echegaray. A nagyvárad szinkörben először adták 1897. május 19-én. —

Echegaray rendkívül pesszimista ember lehet. Olyan sötétnek látja a »felvilágosultság« századát, olyan jellemeket fedez fel benne, melyek létezésének lehetősége ellen tiltakozunk kell. Ha talán léteznék is ilyen characterek a világon, azok csak igen szórványosan fordulnak elő, de ilyen csomóban, mint az ő »Mariana« című drámájában, soha. Ez a dráma csak idegeinket izgatja, de szívünket és kedélyünket nem képes meghatni.

Ezek a megfoghatatlan jellemek és jelene-
tek, melyekkel «Mariana» szaturálva van, azért
kötnek le, mert idegesek vagyunk, de nem
azért, mert tetszenek. Egy-két szereplő kivéte-
lével csupa olyan egyének vonulnak fel előttünk
a színpadon, kiknek bizarr, kegyetlen és excent-
rikus karaktere megdöbbent, de nem indít
részvételre vagy haragra.

A gonosz apa, ki durván bánik feleségével,
a ledér anya, ki a bűnben keres menedéket
a házi, családi bajok elől, a szívtelen csábító,
ki megunt kedvesét halálra gyötri, ez a sze-
renesetlen gyermek anyjának inséges halála, az
elhagyott gyermek bolyongása London utcáin,
a szívtelen apa örült házassági terve, melyet
leányára rákényszerít, egy leány, ki özvegy-
asszonygyá lesz, mielőtt még az a férjét
megismerte volna, ki mennyasszonya várása
közben ballerináknak udvarol, azokért halálos
párbajt vív, — ezekből áll a darab.

Ah ennyi összehalmozott gonoszsgot és
kegyetlenséget még a XIX. századról is sok
volna feltételezni. Ily minden erényt és szere-
tetet lábbal tipró emberek tetteiből, hogyan
lehet levonni a darab alapeszméjét, hogyan
lehet levonni azon általános életigazságot, mely
egyedül érdekli, egyedül képes fogva tartani a
néző közönség szívét?

Mariana nem hősnő, hanem egy örült
leány, kit örültté tesznek valóságban elő nem
fordulható férfi jellemek tettei. A dráma hősei-
nek konzekvensnek kell lennie, mert csak ugy
keletkezhetik összeütközés. Mariana pedig a
következéssel valóságos prototípusa.

Egy fiatal leánynak, ki a férfiakat csak
azért gyűlöli meg, mivel anyja csábítója halálra
kinozta édes anyját, tulajdon édes atyja pedig
egy olyan emberhez adta, ki már a házasság
előtt házasságtörést követett el, — bármily
nagy legyen is szívében a bosszu, sohasem
változhatik meg annyira jelleme, hogy olyan
férfinak nyujtsa kezét, ki első feleségétől ugy
szabadult meg, hogy azt megölte. Ez nem
jellem, ez örülség.

Maga Echegaray, ki drámájában azt vá-
zolja, hogy mivé tette az embereket ez a szá-
zad, belátta azt, hogy az utolsó felvonásig e
képtelenségeket vezetni nem lehet s a negye-
dik felvonásban kiakarja igazítani a megelőző
felvonások hibáit. S ez részben sikerül is neki,
mert az utolsó felvonás az egyetlen, melyből
ráismerünk a nagy spanyol drámáira, mert
az egészen igazi drámai lendület fut végig.

A befejező részben Mariana valóságos nővé
lesz. Midőn férjének, Don Pablo tábornoknak,
megvallja, hogy nem szereti, soha sem szerette,
csak bosszútól elvakítva ment hozzá, meg-
nyeri rokonszenvünket. Három felvonáson ke-
resztül nem birtuk sajnálni ezt a szerencsétlen
asszonyt, kit a szerző annyira elhalmoz a sors
csapásaival, hogy csaknem összeroskad, mert
érezte, hogy e csapások csak képzeletiek, a
valóságban soha így elő nem fordulhatnak, de
e jelenetnél egyszerre megszánjuk Marianát. A
hatást gerjesztő igazi szenvedély, mely nem
hamis, hanem szívből fakadó, megkapja lel-
künket.

Midőn a férj pisztolya eldördül, nem a
fegyver dőreje rázkódtatja meg egész valónkat,
hanem azok az események, melyek gyors egy-
másutánban lejátszódtak szemünk előtt. A szag-
gatott, a végkifejződés felé vezető jelenetek
mesteri kézzel vannak megírva. Ez az utolsó
felvonás megmenti a három elsőt, sőt elfeled-
teti velünk azokat.

Minthogy a darab meséjével tegnapi szá-
munkban már bőven foglalkoztunk, most még
csak a szereplőkről néhány szót.

A címszerepet P. A d o r j á n Berta ját-
szotta, ki mint a Nemzeti színház szabadságot
tagja, 4 hónapig fogja a nagyváradi publikumot
gyönyörködtetni. Tegnapi volt első fellépte a
Mariana szerepében. A közönség rokonszenve-
sen fogadta a művésznőt, ki a heves vérű spa-
nyol nő mély szenvedélyeit, elfásultságát, néha
hidegségét meggyőző erővel juttatta kifejezésre.
Különösen a negyedik felvonás utolsó jeleneteit
játszotta megrázó drámai erővel és élénk tem-
peramentummal. Kár, hogy hangja néha nem
elég erős és kifejezőteli a nagy szenvedélyek
kitörésénél. A művésznő különben így is nagy
sikert aratott. Egy szép virágkosarat kapott
beléptekor, a második felvonás után pedig hat-
szor tapsolták a függöny elé.

Méltó partnerek osztozkodtak vele az est
sikerében, első sorban T o m p á r ó l kell
megemlékeznünk, ki Dániel szerepét adta.
Tompa teljesen beleléte magát szerepébe. Ki-
vált abban a poetikus jelenetben, midőn Mari-
ona szerelmét megnyeri, olyan jól játszott, hogy
alig ismertünk rá.

A másik szerelme Szendrei adta, de még
hidegebb és ridegebb tette amugy is unszim-
patikus szerepét.

Bács (Don Joaquin) szokott volt, Hegyesi
a Castulo tudós szerepében meglehetősen, Bácsné
és Szláma szintelen szerepükbe elég életet önt-
tettek.

A telt ház közönsége csak a 2-ik felvonás
végén kezdett felmelegedni, mely végre valóság-
os entuziazmussá változott, midőn a negyedik
felvonás végén az a jelenet következett, mikor
Daniel elakarja szöktetni Marianát.

A túlságosan kiszínezett hatás kedvelői
mulasztást követnek el, ha a darabot meg nem
nézik.

Igazságszolgáltatás.

Marozsán szabadlábban. A napokban irtuk
meg, hogy M a r o z s á n János volt adótszítet
kit okirat hamisítással vádoltak, a vizsgálat
meghiúsíthatása indokából a törvényszéki vizs-
gáló bíró letartóztatott. A folyó hó 10-ikétől
fogva volt Marozsánt e hó 18-án bocsajtották sza-
badon.

Hej libazsir libazsir! Zboril Ferencz
vendéglős, megfogadta hetesnek U r b á n Ist-
vánt. Hetyke legény volt és enyves kezű. Ezt
az Urbán Istvánt Zboril Ferencz elküldte az
ipjához 15 liter liba zsírért. A fiu át is vette
a mennyiséget, de nem találta érdemesnek
haza czeplni, hanem bement D a j k a Ambrus
henteshez és eladta 7 frt 30 kr. készpénzért,
aztán elitta a pénzt és részegen haladt haza
felé. Végig danolta az utcát azzal a nótával;
»hej libazsir, libazsir.« A tegnapi végárgyaláson
meltányolták bár, U r b á n István könnyű vér-
ségét, ennek daczára őt hat havi börtönre,
Dajka Ambrust pedig orgazdaságért tizennygy
napi fogházra ítélték.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

29.

Vaelbekék tanulta. Most is inkább enge-
dékenységgel, szelidséggel akarta célját elérni,
azzal aztán nem sokat gondolt, hogy a gyer-
mek jelleme jó vagy rossz irányban fejlődik-e,
így csak magamagának akarta az életét tür-
hetővé tenni.

Miután mindezt gyorsan elgondolta, csende-
sen ennyit szólt:

— Amint akarod Daisy, de mégis szeret-
ném majd egyszer megnézni ruha szekrényedet.

— Nincs más ruhám csak ez, meg egy
kék selyem, mindjárt fel is veszem.

E közben Duin kisasszony odajött s fej-
csóválva mondá:

— Nagysága, kegyed azt nem fogja meg-
tenni, mert a kulcsot mindég a nyakában hord-
ja és a szobába senkit be nem ereszt.

— Nem is nagyon sürgetem most, de
mégis szeretném a ruhát megnézni.

— Majdnem semmije sincs. Az ur mindég
azt mondta, vár mig új nevelő nő jön.

— Ugy majd gondoskodom én róla. Daisy
kész lesz fél óra alatt? — kiáltott az ajtó
felé — majd együtt lemegyünk a városba.
Legyen szives befogatni Duin kisasszony.

— Daissy nem megy.

— De Daisy! Nagyon szeretném, ha meg-
mutogatnád nekem Amsterdam szép kira-
katait.

— Ruhát vesz?

— Igen a papa ugy rendelte.

— A papa ugy sem lát meg engem
benne.

Ezt nagyon daczosan mondta.

— Jöjj gyorsan, várlak.

— Akkor sokáig fog várni — vélekedett

Duin kisasszony, azonban Daisy még előbb
készen volt s kijött, nevetető sötét kék selyem
ruha volt rajta, nagyon is rövid volt, nyakán
pedig pompás gyémánt füzér csillogott. Hosszu
lábain tengerzöld harisnya volt s aranyozott
lakkos czipő. A gyermek igazán bárkit is meg-
nevetett volna, magát azonban szépnak
találta, diadalmas mosolylyal így szólt: —
Mégis van egy szép ruhám.

Leonora alig bírta a nevetést visszatarta-
ni, mégis komoly képet vágva felelé:

— Igazán Daisy nagyon szép ruha, szép
ékszer, ilyen nem sok lánynak van Amster-
damba, de a divat itt más mint Indiában, s
világos az is, hogy ezt a ruhát még akkor
csinálták, mikor még Daisy kis lány volt.

— Igazán? — kérde a gyermek naivul
— észre lehet venni?

— Hogyne?! Nézd csak az ujjait, milyen
rövidek, nézd csak maga a ruha csak térdig ér,
nyakékeket meg akkor hordnak ha már idő-
sebbek néhány évvel mint te.

— De én hordani akarom! akarom! —
kiáltott hevesen, mig lábával nagyot toppantott.

— Jó jó Daisy hordhatja itthon, a meddig
akarja, de most így nem jöhet velem, egyedül
megyek, veszek én Daisynak szép hollandi
ruhát.

Feltette kalapját, felvette, köpenyét mindezt
a legnagyobb nyugalommal, Daisy pedig szemét
száját tátva bámult rá. Hol őt nézte, hol ma-
gamagát ismét a csinos nevelőnőre eset, tekin-
tete, de nem szólt egy szót sem.

— Isten veled Daisy, kis ideig leszek távol
— szólt mikor jelentették, hogy a kocsi elé
állt. Beült a hintó kirobogott. A néhány óra
melyet a nagy ruha raktárakban boltokban
töltött néhány percnek tűnt fel előtte.

Csinos ruhát választott a lányka számá-
ra, majd a házról gondoskodott, a maga ruha-
táráról sem feledkezett meg. Gyönyörű téli
toillettet rendelt meg pénz volt elég. Ah mily
élvezet volt, hogy minden kívánságát kielégítet-
te, hogy nem kellett megtagadnia izlésének a
mi csak szép volt.

Igazi boldog hangulatban tért haza, bol-
dog volt, hogy Dunolly ur teljes bisalmával
ajándékozta meg, vehetett a gyermeknek, a ház-
nak, de maga magának is; a mit akart, akár
megse kérdezte az árát, mikor pedig alaposan
bevásárolt, gratulált magának, hogy olyan sze-
rény volt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Felség a képtárban.

Budapest, május 19. (Saját tud. távirat.)
A király ő felsége ma a városligeti képtárt
tekintette meg s elismerését fejezte ki a látot-
tak felett.

Apponyi a pozsonyi botrányról.

Budapest, május 19. (Saját tud. távirat.)
Apponyi Albert gróf Eberhardból táviratozott
Horánszkyknak, hogy Szilágyi pozsonyi eljárását
feltétlenül helyesli.

A századvégi intendáns.

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) A
m. kir. operaház és a Nemzeti színház inten-
dánának afférje ma élénk beszélgetés tárgyát
képezte a képviselőház folyosóin. Hire járt,
hogy az ellenzék zárt ülést fog kérni, hogy
letárgyalhassák a századvégi intendáns ur le-
leplezett mulatozásait, melyeket a kaszinó
»chambresparée«-iban a kaszinó tagjaival
együtt folytatott.

A képviselők abban a nézetben vannak,
hogy ha igaz a Müller Katicza leleplezése, ugy
nem ülnek ezentul Nopcsával egy sorban, ki
ily vakmerően üzi egy vén zonéhoz illő or-
zsiáit a fiatal balet tánczosnőkkel.

A párt ülés azonban elmaradt s abban
egyeztek meg, hogy egyelőre csak meginter-
pellálják Perczel Dezső belügyminisztert s fel-

drb. hizott sertés 50, 80. 1 pár fél éves 19. 25
1 pár egy éves sertés 38. 44, 1 pár két
éves sertés 58, 75, egy drb. jó igás ló 50 100,
1 pár ökörbőr 16—22. egy pár tehénbőr 11—15
borjubőr 4.00—6.50, 1 pár lóbor 5.—10.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 május. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.30
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Halmérségi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.05
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	154.00
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.57
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.—
Osztrák magyar bankrészvény	950.05
Magyar hitelbank részvény	392.—
Osztrák hitelintézei részvény	363.55
Osztrák-magyar államvasuti részvény	3542.95
20 frankos arany (Napoleonkor)	1.97
Német birodalmi márka	57.62
London vista	119.60
Páris vista	17.65
20 márkás arany	11.72

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴² regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁴⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²² reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁸ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vona 1 ³² d. u. sze- mélyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ reggel, személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vasköh felé ve- gyesvonat 4 ¹⁰ reggel, 2 ²⁷ d. u.	Vasköh - Belényes felől vegyesvonat 8 ⁴⁷ d. e. 9 ¹⁷ este.
Ermihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ³⁰ r., 5 ⁴⁵ d. u.	Ermihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ²¹ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Köt-Gyoma felé sze- mélyvonat 5 ³⁰ r., vegyes- vonat 2 ³⁷ d. u.	Gyoma-Köt-Ösi felől ve- gyesvonat 9 ²⁰ d. e. személyvonat 9 ³² este.
Nagyvárad - Püspök-Fé- lixfürdő. (Nagyvárad- ról indul) 9 ³⁰ reg., 4 ⁴⁵ d. u. — Vásártérről 8 ¹⁵ regg., 2 ³⁰ d. u. és 4 ³⁵ d. u., 6 ³² este. (9 ²⁰ reggel csak vasár- és ünnepnap.)	Félix- és Püspökfürdő- ból 9 regg., 11 ¹⁷ d. e., 6 ¹⁸ este. — Vásártérről 9 ³⁰ regg., 11 ³² d. e., 4 ⁰⁸ d. u., 6 ³⁰ este, 8 ³⁷ este, 9 ³⁴ este. (10 ³⁸ este csak vasár- és ünnepnap.)

A fürdővonatok csak szept. 15-ig közlekednek

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Paulayné Adorján Berta, a nemzeti színház tagjának
első fellépte.

Bérlet 17-ik szám.

Bérlet 17-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi május 20-án,

az arad-nagyváradí színtársulat által.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Másodszor:

M A R I A N A.

Dráma 3 felvonásban.

S Z E M É L Y E K :

Mariana	Paulayné.
Clara, don Castulo felesége	Szláma Vilma.
Trinidad, özvegy don Pablo huga	Bácsné M. Julia.
Daniel Montoya	Tompa Kálmán.
Don Pablo	Szendrey Mihály.
Don Joáquin	Bács Károly.
Don Castulo,	Hegyessi Gyula.
Luciano	Balla Kálmán.
Felipe	Czakó Vilmos.
Claudia	Biró Anna.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, 1897. évi május hó 21-én.

Harmadszor:

A V I G É C Z E K.

Fővárosi életkép dalokkal.

A szerkesztésért felelős:

D. VUCSKICS GYULA.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házaszer ellentét az idő megpróbáltatás-
nak, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
lomcsillapító bedörzsolésként alkalmazatik köztudomású,
csiszolási, tagzsárgatásnál és meghűlésekkel és az orvosok
által bedörzsolésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyártója Horgony-Liniment
elővezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni.
40 kt., 70 kt. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár:
Török főzsef Gyógyszerésznél Budapest, Be-
vásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert
több kisebbbirtéku utaztat van forgalomban. Ki
nem akar megkárosodni, az minden egyes
üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegy-
zes nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, ct. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Hirdetmény.

Mint a m. kir. szab. Osztálysorsjáték
nagyváradí főelárusítói ezennel közhírré
tesszük, hogy a sorsjegyek vételére elő-
jegyzéseket már most díjtalanul elfoga-
dunk és a viszontelárusítókat előnyös
feltételekben részesítjük.

Biharmegyei takarékpénztár.

HIRDETME NY.

A „Hunyady” gőzmalom-ipar
részvénytársaság

évi rendes közgyűlése

folyó évi május hó 30-án délután 3 órakor
a László telepen levő irodahelyiségben fog meg-
tartatni a következő tárgysorozattal:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Mérleg és zárszámadások előterjesztése.
3. Felügyelő bizottsági jelentés és ennek
kapesán az igazgatóság és felügyelő bizottság
részére felmentvény megadása.
4. Igazgatósági indítvány a malom érté-
kesítése tárgyában.
5. Igazgatóság indítványa a részvénytársaság
fölszámolása iránt.
6. Fölszámoló bizottság választása és dij-
jazásuk megállapítása.

Miről a t. részvényesek tisztelettel értesít-
tetnek azzal, hogy az alapszabályok 11. §-a
szerint: »Azon részvényes ki a közgyűlésen részt-
venni kíván, tartozik legalább egy hó óta
a részvénykönyvben nevére irt részvényeit a
társaság pénztárnoka, vagy az igazgatóság ál-
tal megállapítandó helyeken a közgyűlés kez-
detét megelőzőleg letenni és a letett részvé-
nyekről egy a részvény számát kitüntető iga-
zolsági jegyet kap stb.

Kéretnek a t. részvényesek, hogy részvé-
nyeiket lehetőleg a közgyűlést megelőzőleg egy
nappal a társaság pénztárába letenni szives-
kedjenek.

Az eredeti mérleg a társulat irodahelyi-
ségében közzemlére ki van téve és a tisztelt
részvényesek által megtekinthető.

Kelt Nagyváradon 1897. május 18-án.

A „Hunyady” gőzmalom-ipar
részvénytársaság
igazgatósága.

Egyedüli raktár NOBLES & HOARE angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése
Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenczeit (firnis) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfestéket, mindennemü
angol kocsi-lackjait, valamini copál, damár, vas- és bőrlackot, nemkülönbén összes legjobb gyártmányu borostyán
szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemü ecsetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban.

Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek becses figyelmét felkérni

100 16—20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet
kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesíttetnek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

Egyedüli raktára zürichi parket-fénymaznak.

A legjobb tisztító-szerek.